

szerelem és beadvány!

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG

Ügyszám:

11/1473-2/2012.

Ügyszám:

AJB-2469-4/2012

Előadó:

dr. Horváth-Egri Katalin

Érkezett:

2012 ÁPR 20.

Alkotmánybíróság

1015 Budapest
Donáti u. 35-45.

Példány:

1

Kezelőiroda:

J. e. l.

Melléklet:

—

db

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 2. § (3) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva

i n d í t v á n y o z o m ,

hogy az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság vizsgálja meg és az Abtv. 41. § (1) bekezdésében biztosított jogkörében semmisítse meg a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 119. § (9) bekezdését, mert álláspontom szerint az sérti Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésében foglalt, a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez fűződő jogot.

I n d o k o l á s

Az Ajbt. 2. § (3) bekezdése alapján az alapvető jogok biztosa kezdeményezheti a jogszabályok Alaptörvénnyel való összhangjának felülvizsgálatát az Alkotmánybíróságnál. Az Abtv. 24. § (2) bekezdése rögzíti, hogy az Alkotmánybíróság a jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját az alapvető jogok biztosának határozott kérelmet tartalmazó indítványa alapján akkor vizsgálja, ha az alapvető jogok biztosának álláspontja szerint a jogszabály alaptörvény-ellenessége fennáll. Az Abtv. 41. § (1) bekezdése szerint, ha az Alkotmánybíróság a 24-26. § szerinti eljárásában a hatályos jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét megállapítja, a jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést teljesen vagy részben megsemmisíti.

Az Ajbt. és az Abtv. idézett rendelkezéseivel összhangban az alapvető jogok biztosa vizsgálatának szakmai szabályairól és módszereiről szóló 2/2012. (I. 20.) AJB utasítás (a továbbiakban: AJB utasítás) VII. fejezete tartalmazza az alkotmánybírósági indítványok előkészítésével és előterjesztésével kapcsolatban irányadó szakmai szabályokat és feltételeket. Az AJB utasítás 45. § (1) bekezdés b) pontja szerint az alapvető jogok biztosa kezdeményezheti az Alkotmánybíróságnál jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatát (utólagos normakontroll eljárás) konkrét ügyben lefolytatott vizsgálat nélkül, a hozzá forduló panaszos beadványa alapján. Az AJB utasítás 46. § (2) bekezdése előírja, hogy milyen esetekben lehet különösen indokolt az indokolt az utólagos normakontroll indítvány benyújtása.

A felsorolt szempontok közt szerepel, hogy az indítványozást indokolhatja az, ha az Alaptörvényben meghatározott alapvető jogok, *alkotmányos elvek és követelmények érvényesülésével* kapcsolatos alkotmányossági aggály merül fel, továbbá, ha az alapjogsérelem *kirívó súlyú*, illetve a *sérelmet szenvedők száma jelentős*.

Az AJB utasításban megfogalmazott szempontrendszernek megfelelően az alkotmányossági problémákat áttekintettem és arra a következtetésre jutottam, hogy a Pp. 119. § (9) bekezdésével *kapcsolatban súlyos alkotmányossági aggályok merülnek fel*, így tehát *az adatvédelmi biztos korábbi indítványát*¹ kimerítve fogalmazom meg a normaszöveg-rész megsemmisítésére kérelmemet.

Az indítvány indokolásával kapcsolatban ismételtlen arra kívánok rámutatni, hogy meglátásom szerint az Alaptörvény alapjogokkal kapcsolatos szövege nagyrészt megegyezik az Alkotmányban foglaltakkal, legalábbis az alkotmányos követelmények és alapjogok tekintetében nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely ellentétes volna a korábbi Alkotmány szövegével. A normaszövegben előfordul részben eltérő fogalmazásmód, kiegészítés, kihagyás, de az jelen pillanatban – mindaddig, amíg az alkotmányértelmezési monopóliummal felruházott Alkotmánybíróság ellenkező értelemben nem nyilatkozik – álláspontom szerint *vélelmezendő, hogy az Alkotmány szövegéhez kapcsolódó korábbi alkotmánybírósági megállapításokra valamennyi alaptörvény-értelmezőnek, így például az alapvető jogok biztosának továbbra is figyelemmel kell lennie.*

Az ombudsmani gyakorlatban – ideértve a vizsgálati jelentéseket és az egyes alkotmánybírósági indítványokat – továbbra is hivatkozási pontot jelent tehát az egyes alkotmányos jogokat és követelményeket értelmező alkotmánybírósági esetjog, így például az élethez és emberi méltósághoz való joggal, az egyenlő bánásmód követelményével, az egyes szabadságjogokkal, a jogállamiság elvével kapcsolatos alaptételeket, valamint az egyes alapjogi tesztek is. Megjegyzem, hogy a *két évtizedes alkotmányossági gyakorlat* eredményeinek felhasználását és alkalmazását az is támogatja, hogy az ezekben lefektetett megállapítások pontosan megfelelnek az európai alapjogi sztenderdeknek. Fennmaradásukkal éppen az biztosítható, hogy a magyar alapjogi gyakorlat továbbra is eleget tegyen nemzetközi kötelezettségeknek, az Európai Unió és az Európa Tanács által is megkövetelt elvárásoknak.

A Pp. 119. § (9) bekezdése az ítéletekről és az ítélettel szembeni perorvoslat során hozott, az alsóbb fokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasító végzésekről készített anonimizált másolatok kiadásáról kimondja: „Nem adható másolat a (7) bekezdés alapján az olyan határozatról, mely az (1) és (2) bekezdésben meghatározott titkot tartalmaz, továbbá azon határozatról, melyet a XV-XVIII. Fejezetben meghatározott vagy olyan perben hoztak, amelyben a bíróság a nyilvánosságot a tárgyalásról vagy annak egy részéről kizárta.” (A hivatkozott § (1) és (2) bekezdése a minősített adatot, az üzleti és a hivatásbeli titkot, valamint a külön törvényben meghatározott más titkot nevesíti.) a nyilvánosság kizárása az alábbi esetekben lehetséges:

- A. Ha minősített adat, üzleti titok vagy külön törvényben meghatározott más titok megőrzése végett feltétlenül szükséges [Pp. 5. § (2)];
- B. a közérkölcös védelme érdekében indokolt [Pp. 5. § (2)];
- C. különösen indokolt esetben a tárgyalás tanúkihallgatással érintett részéről, ha a bíróság a tanú, illetve hozzátartozója életének, testi épségének a megóvása érdekében feltétlenül szükséges [Pp. 5. § (2)];
- D. a Pp. XV-XVIII. Fejezetében szabályozott eljárások (házassági perek, apasági és származás megállapítása iránti egyéb perek, szülői felügyelet megszüntetése, gondnokság alá helyezés).

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy valamely perben a jogait és kötelességeit a bíróság nyilvános tárgyaláson bírálja el. Amint arra az Alkotmánybíróság 873/B/2008. (2011. X. 28.) AB határozatában rámutatott: „a tárgyalás nyilvánossága elsődlegesen a bíróságban résztvevő személyek [...] joga, amely

¹ ABI-4325-2/2011/J.

garanciát jelent számunkra a tisztességtelen, részrehajló eljárásokkal szemben.” Ugyanakkor a tárgyalás nyilvánossága az információszabadság szempontjából is garanciális jelentőségű. A nyilvános tárgyaláson és a határozat kihirdetésén azonban értelemszerűen az érdeklődők csak korlátozott száma lehet jelen. Ezért a bírósági határozatok megismerhetősége a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő alapjog egy – kiemelt jelentőségénél fogva – különösen fontos területének tekinthető. Az Alaptörvény e két rendelkezésének együttes értelmezéséből az következik, hogy alapjogi követelmény a bírósági határozatok megismerhetőségének biztosítása. E követelménynek azonban a Pp. 119. § (9) bekezdése nem tesz eleget.

Amennyiben olyan eljárásról van szó, amelyben a meghozott határozatok csak egy része tekinthető minősített adatnak vagy olyan adatnak, melynek nyilvánossága törvény alapján jogszerűen korlátozható, a Pp. Hivatkozott szakasza indokolatlanul korlátozó. Megkülönböztetett figyelmet érdemelnek azok az ügyek, amelyekben az eljárás tárgya az adat minősítésének, illetve titkosítása jogszerűségének bírósági vizsgálata. Amennyiben a bíróság arra a következtetésre jut, hogy a szóban forgó adatot jogellenesen minősítették vagy titkosították, nincs ésszerű indok korlátozni a meghozott határozat nyilvánosságát. A nyilvánosság A. pont szerinti kizárása mellett folytatott eljárások során hozott határozatok, továbbá a minősített adatot vagy más törvényben meghatározott titkot tartalmazó határozat minősített adatnak/titoknak nem minősülő része megismerhetőségének kizárása tehát Alaptörvény-ellenes.

A nyilvánosság B., C. és D. pont szerinti esetekben történő kizárása mellett folytatott eljárások során hozott határozatok esetén nincs alapjogi indoka a megismerhetőség teljes körű kizárásának. E körben a személyes adatok védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő alapjogokra tekintettel csak az a törvényi szabályozás állna összhangban az Alaptörvénnyel, amely a megismerhetőséget csak a természetes személyek azonosítását lehetővé tevő adatokra vonatkozóan zárna ki. A hatályos szabályozás értelmében azonban e határozatok személyes adatnak nem minősülő, közérdekű adattartalma annak ellenére nem ismerhető meg, hogy ezek megismerhetővé tétele alapjog-korlátozást nem jelentene. A fent kifejtettek alapján megállapítható, hogy az Alaptörvény-ellenesség a nyilvánosság B., C. és D. pont szerinti kizárása mellett folytatott eljárások során hozott határozatok megismerhetőségének kizárása vonatkozásában is fennáll.

Álláspontom szerint a Pp. 119. § (9) bekezdése az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe ütköző módon korlátozza az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésében szabályozott, a közérdekű adatok megismeréséhez való jogot. Amint azt az Alkotmánybíróság már számos határozatában² kifejtette, a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő alapjog csak akkor korlátozható, ha a korlátozás más alapjog érvényesítése érdekében szükséges és az alapjog-korlátozás mértéke arányban áll az elérendő céllal. Ezen alapjogi követelmények a Pp. 119. § (9) bekezdése vonatkozásában nem teljesülnek.

A fent kifejtetteket alátámasztja Az Alkotmánybíróság már hivatkozott határozata, mely a bírósági határozatokról kimondja, azok „...*adattartalma egyrészt nem tartható teljes mértékben „titokban”, másrészt teljes körűen nem hozható nyilvánosságra sem. A törvényhozó feladata a közérdekű adatok és az ehhez való hozzáférés módjának meghatározása az Alkotmány 61. és 59. §-ai kölcsönös korlátaira tekintettel. A közérdekű adatok nyilvánosságával összefüggésben, figyelemmel kell lenni arra is, hogy — miként azt az Alkotmánybíróság egyik határozata tartalmazza — a „jogot” a bíróságok a saját értelmezésük szerint állapítják meg. A bírói hatalom, konkrét jogvitát eldöntő tevékenysége során, a jogot alkalmazva azt értelmezi, sőt tovább is fejleszt, de ez a törvénynek, a jogszabályoknak való alárendeltségén nem változtat. A bírósági jogalkalmazás az adott jogvita eldöntésének — különösen az elkerülhetetlen jogszabály-értelmezés — keretei között*

² 34/1994 (VI. 24.) AB határozat

természetszerűen visel magán olyan jegyeket, melyeken keresztül tevékenysége — különösen a Legfelsőbb Bíróság esetében — a jogalkotás határán járhat. A jogértelmezésre azonban vagy az adott jogvitához kötődően, vagy a tartós jogalkalmazási gyakorlat egységének biztosítására irányulóan, ezek függvényében, ezek által feltételezeten és ezek keretei között kerül sor [38/1993. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1993, 256]. Az így felfogott "jog" megismerhetősége nemcsak a közérdekű adatokhoz való hozzáférés állami biztosításának a kötelezettségéből, hanem a jogbiztonságból is eredő követelmény.”³

A fentiek alapján kérem az Alkotmánybíróságot a Pp. 119. § (9) bekezdésének Alaptörvény-ellenességének megállapítására és e bekezdés megsemmisítésére.

Budapest, 2012. április 20.

Üdvözlettel:

Prof. Dr. Szabó Máté

³ 873/B/2008. (2011. X. 28.) AB határozat